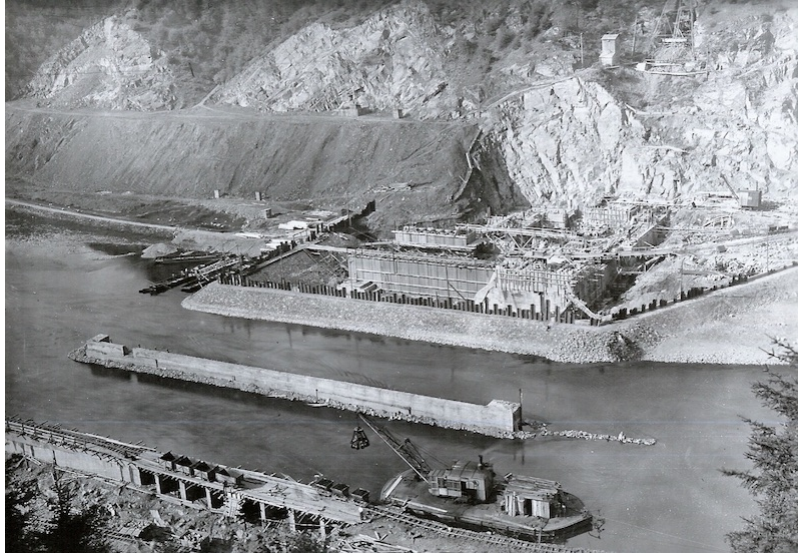

Štěchovická záhada objasněna: Místo pokladu elektrina pro tajný zbrojní závod

badatele.net/stechovicka-zahada-objasnena-misto-pokladu-elektrina-pro-tajny-zbrojni-zavod

1. listopadu 2022

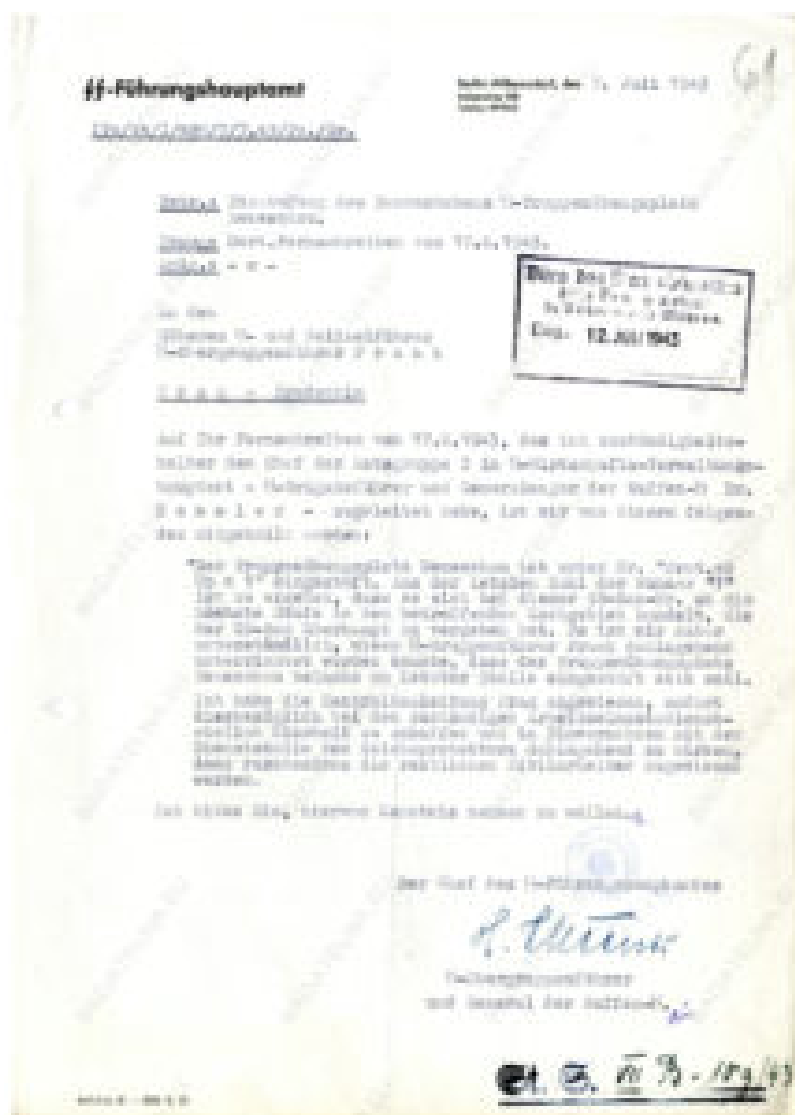
Stavba štěchovické přehrady v roce 1939. Zdroj: se souhlasem Povodí Vltavy

Když si v únoru 1946 americké jednotky odvezly 32 beden ze stráně u přehrady, spustily se desítky let dohadů nejprve o dokumentech o zázračných zbraních, později o pokladu. Skutečnost vyplynula najevo až nyní.

Štěchovice byly až do roku 1937 poklidným městečkem nad Prahou. V roce 1938 se v údolí nad Štěchovicemi objevily stavební stroje a začala stavba středotlaké elektrárny o dvou kaplanových turbínách. Když o rok později začala okupace, vedení Protektorátu stavbu téměř zastavilo a nařídilo část plánů přepracovat. V červnu 1940 přicházejí Ústřední elektrárny s projektem přečerpávací elektrárny Štěchovice II. s nádrží na vrchu Homole a se dvěma Francisovými turbínami.

Přestože se tím stavba ve válečné době víc než dvojnásobně prodraží a celkové množství vyrobené elektriny sníží, protože při vyčerpání vody do horní nádrže se spotřebuje dvojnásobné množství elektriny, než elektrárna dodá při vypouštění, okupační úřady dávají stavbě zelenou.

Přečerpávací elektrárna je v oči českých inženýrů ideálním řešením výkyvů při energetických špičkách. Postupující totální nasazení ovšem spočívá v přechodu továren na třísměnný provoz, čímž se energetické výkyvy v průběhu dne srovnávají. Přestože s postupujícím přechodem na válečnou ekonomiku má přečerpávací elektrárna čím dál tím menší využití, v létě 1943 dostávají Štěchovice nejvyšší prioritu od okupačních orgánů.

Dopis Hanse Kammlera s pokynem dát stavbě nejvyšší prioritu. Zdroj: NA ČR.

Dozor nad stavbou přebírá od ministerstva veřejných prací samotný úřad říšského protektora a na stavenišťe je zakázán přístup bez předchozího písemného souhlasu přímo od tohoto úřadu. Stavba Štěchovic pokračuje až do května 1945. Přestože po celé Evropě se od

roku 1943 stavěly pouze válečné stavby a od roku 1944 už ani ty, ve Štěchovicích se pokračovalo maximálním úsilím až do květnového převratu.

K čemu tolik špičkové elektřiny

Co se v první polovině roku 1943 z pohledu nacistů v energeticky náročných provozech změnilo? První událostí byl seskok norských parašutistů 16. února 1943 nedaleko Rjukanu. Co měli za lubem, o tom se nacisté přesvědčili o jedenáct dní později, kdy záškodníci přepadli sklep továrny na umělá hnojiva ve Vemorku a zničili separační zařízení na těžkou vodu.

Čtěte dále: [Zmizelý zlatý poklad z havárie letadla u Lomnice - archivny promluvily](#)

Výroba ve Vemorku do té doby jela na plné obrátky. Ne že by Třetí říše tak nutně potřebovala umělá hnojiva. Nacističtí vědci potřebovali těžkou vodu. Tušili, že je to klíčová surovina při výrobě jaderné zbraně a potřebovali přijít jak na to.

Při výrobě umělých hnojiv se za pomoci velkého množství elektřiny rozkládala voda na vodík a kyslík. Když si Harold Urey všimnul, že v neodpařeném zbytku vody zůstává o něco těžší izotop, tedy těžká voda, dostal za její objev Nobelovu cenu.

Dnes už víme, že stačí postavit reaktor, do něj vložit přírodní uran a těžkou vodu. V reaktoru proběhne štěpení a mimo jiné vznikne plutonium, které už stačí chemicky oddělit a to nejsložitější na výrobě děsivé zbraně je hotovo. Nacističtí vědci to pouze tušili. Tušili to ovšem i Britové, kteří napnuli veškeré úsilí k tomu, aby provoz separující těžkou vodu zničili.

Němci hledají náhradu

Nacisté se nadějně technologie nemínili vzdát a kromě obnovy továrny ve Vemorku pro separaci těžké vody hledali jiné vhodné místo. Potřebovali k tomu velké množství elektrické energie po

určitou dobu. Ideální se pro tento účel ukázala dostatečně výkonná vodní elektrárna. Jenže o tři měsíce později Britové v rámci operace Chastise pomocí skákajících bomb zničili přehrady Möhne a Edersee. Bylo to až do Hirošimy a Nagasaki nejefektivnější bombardování: Pouhých 19 bombardérů dokázalo zničit 125 továren, 25 mostů, 3 000 hektarů orné půdy, zaplavit doly v širokém okolí.

Když nacisté hledali energetický zdroj, u kterého nehrozilo zničení, jednak proto, že k němu spojenecké bombardéry nedolétly, ale také kvůli tomu, že pod přehradou bylo dokonalé rukojmí – okupované hlavní město, zbyl jim zdroj jediný – Štěchovice.

A tak píše v červnu 1943 Hans Kammler státnímu sekretáři rozkaz, podle kterého si výcvikový prostor SS Benešov může říci o cokoliv a dostane to. Nenechme se mýlit výcvikovým prostorem. Kammler neměl ohledně výcviku jednotek žádné pravomoci. Jeho úkolem bylo zajistit technické podmínky pro výrobu nových zbraní. Nebyl to vědec, ale stavební inženýr. Frank mu vyhověl, a tak se ve Štěchovicích šturmovalo až do května 1943.

Čtěte dále: Právě teď: Odkrýváme hrobku králova zpovědníka

Přestože přehrada byla teprve v raných fázích, sloupy s elektrickým vedením už byly připraveny.
Zveřejněno se souhlasem Povodí Vltavy.

Vedení dříve než elektrárna

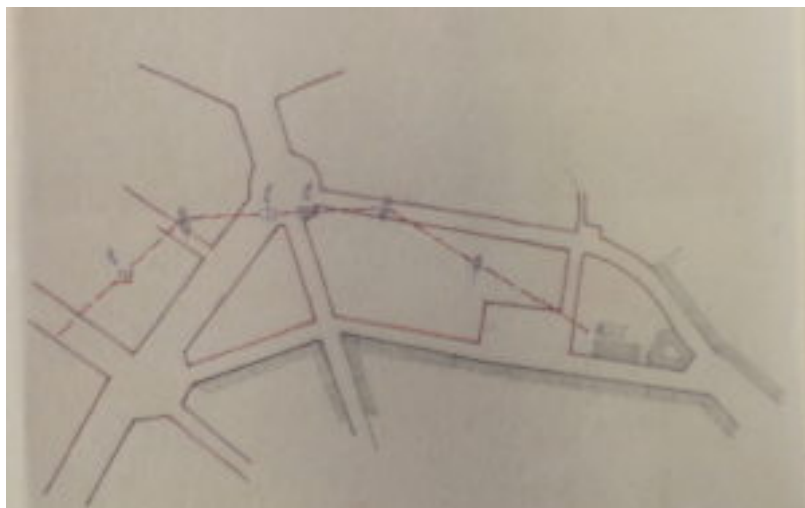
Pokud měla štěchovická elektrárna dodávat elektřinu pro cosi, co dostal Kammler za úkol zásobovat, je na místě se ptát, kam ona elektřina směřovala, kde byl konečný odběr. Kam vedlo elektrické vedení z elektrárny. Nejzajímavější na celé věci je, že vedení ze Štěchovic bylo hotové o téměř dva roky dříve, než bylo první soustrojí uvedeno do provozu. První turbína se ve Štěchovicích rozjela v listopadu 1943. Už v prosinci 1941 ale informují Ústřední elektrárny štěchovickou radnici, že vedení v katastru obce bude spuštěno do provozu 5. ledna 1942. V té době přitom z elektrárny stojí pouhé základy.

Vedení vysokého napětí ze Štěchovic na Prahu, kterou měla původně elektrárna zásobovat, navíc vůbec přes štěchovický katastr nevede – první sloup je přes řeku, v katastru Hradištka. Vysvětlení je jednoduché. Přes Štěchovice, doslova kolem elektrárny, bylo postaveno vedení 100 kV, propojující síť Ústředních elektráren s Jihočeskou elektrárenskou společností. Nacisté potřebovali dostat co nejvíce elektřiny na jih Protektorátu.

Vedení 100 kV končilo v nově postavené rozvodně Mirovice. Odsud vedly už dříve existující dva spoje na vodní elektrárnu Letošnice na Vltavě, dvě vedení do Příbrami, jedno do Tábora a jedno do Strakonice.

Příbramské propojky do škol

Obě vedení na Příbram končily v stejném místě, jedno přes Bohutín k dolu Anna, druhé na příbramskou kovohuť a dále přes Hluboš do sítě západočeských elektráren s odbočkou na důl Anna. To nejzajímavější, co se v Příbrami za války dělo, bylo obsazení opuštěných budov uzavřené vysoké školy báňské. V roce 1944 tyto budovy obsadil koncern Waffen Union Skoda Brünn a začal zde budovat vývojové centrum.

Jedna z válečných přípojek do budovy dnešní střední školy. Zdroj: SOkA Příbram.

Waffen Union sdružoval největší české průmyslové podniky Škoda Plzeň, Explosia Pardubice a Zbrojovka Brno. Koncern vyráběl zbraně především pro jednotky SS a v Příbrami měly vzniknout zbraně zcela nové. Jedním z pracovišť, které zde byly umístěny, bylo vývojové centrum raketového experta Rolfa Engela, přemístěné sem z pruského Grossendorfu.

Čtěte dále: Odranecká Tunguzka - Vědci zametají stopy

Rolf Engel byl přímým konkurentem Wernhera von Brauna. Pracoval na raketách na tuhá paliva a vyvíjel rakeru V-101 o nosnosti dvě tuny a doletu 1 800 kilometrů. Nejméně do dvou z objektů výzkumného ústavu byly v roce 1944 postaveny vysokonapěťové přípojky 22 kV. Vývoji raket sloužit nemohly – jejich kreslení žádnou elektřinu nevyžaduje.

Přesto byly vysokonapěťové přípojky jako stavba nezbytně nutná pro válečné úsilí vybudovány. Z hlediska objasnění naléhavosti štěchovické elektrárny mají ale jednu nevýhodu – přípojky by nedokázaly množství elektřiny přenést. Hlavní odběratel proudu ze Štěchovic byl jinde.

Příště: Kam doopravdy směřovala elektřina vyrobená ve Štěchovicích.

Zpracováno podle knihy Atomový protektorát.

autor: Jaroslav Mareš